

Lausunto

12.11.2025

Asia: VN/14657/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

THL kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kotihoidontukea ja yksityisen hoidon tukea koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta. Esityksessä ehdotetaan, että kotihoidon tuen maksamisen edellytykseksi säädettäisiin kolmen vuoden asumisaikavaatimus perheen molemmille vanhemmille. Esityksellä tavoitellaan hiljattain maahan tulleiden pienten lasten vanhempien sekä heidän lastensa nykyistä nopeampaa kotoutumista kotoutumispalveluihin sekä varhaiskasvatukseen osallistumisen kautta.

THL katsoo, että ehdotus on kannatettava siinä mielessä, että kotihoidon tuen käytön ja varhaiskasvatuksesta luopumisen haitat pienten lasten vanhempien, erityisesti äitien työelämään kiinnittymiselle samoin kuin lasten kasvulle ja kehitykselle ovat ilmeisiä lakiesityksen kohderyhmässä. Tutkimus on osoittanut, että lasten varhaiskasvatukseen osallistumisella on myönteisiä vaikutuksia kielen oppimiseen, koulupolkuun ja oppimistuloksiin. Äitien työllisyys puolestaan vaikuttaa myöhempään toimeentuloon mm. palkkakehityksen ja eläketurvan kautta.

THL kuitenkin huomauttaa, että esityksen taloudellisten vaikutusten arviointia on syytä korjata. Arvioinnin lähtökohtana on, ettei lakiesityksen varsinainen tavoite eli äskettäin maahan muuttaneiden pienten lasten äitien työmarkkinoille kiinnittyminen toteutuisi lainkaan. Arvioinnissa oletetaan, että muutoksen kohteena olevista äideistä puolet jää hoitamaan lapsia kotiin ilman tukea ja puolet saa työmarkkinatukea. Monilla maahanmuuttajaäideillä on kuitenkin koulutusta ja usein myös työkokemusta ennen Suomeen tuloa. Näin ollen ei ole syytä olettaa, ettei kukaan pienten lasten äiti siirtyisi ehdotetun muutoksen myötä työmarkkinoille. Esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on tarpeen pohtia myös dynaamisia vaikutuksia eli sitä, että äitien kotiutuminen edistyy ja osa heistä kiinnittyy nykyistä paremmin työmarkkinoille.

Esityksen vaikutusarvioinnissa otetaan esille hallituksen suunnitelma uudistaa toimeentulotukea, jota saa lähes kolmannes esityksen kohderyhmästä. Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen myötä velvollisuus hakea ensisijaista etuutta (useimmiten työttömyysetuutta) koskisi kaikkia lasta kotona ilman kotihoidon tukea hoitavia.

Tämän lisäksi olisi syytä arvioida myös esityksen suhdetta hallituksen suunnitelmaan uudistaa kotoutumistukea siten, että suomea tai ruotsia taitamattomien tuki olisi ennen kielitestin läpäisemistä alemmalla tasolla. Kotoutumislain mukaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on laadittava kotihoidontukea saavalle maahanmuuttajalle, joka on asunut alle kolme vuotta Suomessa, jotta heidät tavoitetaan kotoutumista edistäviin palveluihin kuten yhteiskuntaorientaatioon ja kielenopetukseen yhdistettynä lastenhoitoon. Kielitestin läpäisemiseen vaikuttaa paitsi kotoutujan oma aktiivisuus myös se, miten vaikuttavaa kunnan järjestämä kielenopetus on.

Lammi-Taskula Johanna
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL